

גליון רפ"ה
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

בנים אתם לה'

פעם שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: "אם אלוקים אוהב עניים הוא, למה אין הוא מפרנס אותם בעצמו?" השיב לו רבי עקיבא: "כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם" (בזכות הצדקה שאנו נותנים). לא הרפה טורנוסרופוס ואמר: "רק בשל כך ייגור עליכם להיכנס לגיהנם!" והמשיך: "אמשול לך משל: למה הדבר דומה? למלך בשר ודם, שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים, וצוה שלא להאכילו ולא להשקותו, והלך אדם והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא יכעס עליו בשל העבודה שהמרה את פקודתו? ואתם קרויין עבדים לה', כמו שנאמר (ויקרא כה) "כי לי בני ישראל עבדים", ואם ה' בחר לעשות את עבדיו לעניים, אל לכם להתערב במעשיו!" השיב לו רבי עקיבא: "אמשול אני לך משל, למה הדבר דומה. למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים, וצוה שלא להאכילו ושלא להשקותו. והלך אדם אחד, והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא ישגר לו דורון? ואנחנו קרויין בנים, כמו שכתוב (דברים יד): "בנים אתם לה' אלוקים".

(בבא בתרא דף י')

לע"נ

מרת **מלכה בלומה רכניצר** ע"ה
ב"ר **משה הכהן איידלמן** הי"ו
נלב"ע ב' כסלו תנצב"ה

פרשת השבוע

"אוכל מזונות" על שולחן חותנו, יעשה לו איוה מסחר בשביל להתרגל מעט בעסק, ויקיים בכך "טוב תורה עם דרך ארץ?" אמר לו הרבי: הנה יעקב אבינו היה "איש תם ישב אהלים" על התורה ועל העבודה, ואם כן למה התפעל יצחק אבינו ממה שעשו היה שואלו "כיצד מעשרין את התבן", וכדומה, הרי אף אם עשו שאל זאת באמת ולא במרמה, במה נחשב דבר זה לעומת עבודת יעקב אבינו? אלא שיצחק היה סבור שיעקב הוא איש בטלן ואינו בקי ברמאות, וכמו שכתב רש"י "איש תם כלבו כן פיו מי שאינו חריף לרמות קרוי תם", ולכן אין זו רבותא שהוא עוסק בתורה ובעבודה, אבל עשו היה "איש שדה" ועוסק בענייני העולם, ואף על פי כן שאל "כיצד מעשרין" וכו', על כן היה זה חשוב ליצחק יותר מעבודת יעקב, ולפיכך כשבא עשו אחר כך וסיפר ליצחק את מעשה הערמה שעשה לו יעקב בענין הברכות, אז אמר יצחק, עכשיו אני רואה שיעקב בקי בענייני רמאות עוד יותר ממך, ואעפ"כ הוא עוסק יומם ולילה בתורה, אם כן הרי הוא חשוב יותר ממך, לכן גם ברוך יהיה".

וישב יצחק ויחפר את בארות המים
(כ"ז - י"ח)

מסופר על הרה"ק בעל "בית אברהם" מסלונים זיע"א, בשובו מארץ ישראל לברנוביץ כשנאסף הציבור להקביל את פניו, ישב אל השולחן ושתו משקה. ואמר אז מאמר צדיקים, שעל אברהם אבינו נאמר שחפר בארות, וכן יצחק חפר בארות. ואילו ביעקב לא מצינו כלל שחפר בארות, כי יעקב הרגיש שאין תפקידו לחפור בארות חדשים, אלא תפקידו הוא לשמור לכל הפחות על הבארות הישנים, שלא יקלקלו אותם ויסתמום בעפר. ולא הוסיף פירוש על כך. והוסיף על כך הרה"ק בעל ה"נתיבות שלום" זיע"א, שמשמעות הדברים היתה, מעין פירוש על נסיעתו לארץ ישראל, שלא בשביל לחפור בארות חדשים, אלא בכדי לשמור על הבארות הקיימים שחפרו שם.

גם ברוך יהיה (כ"ז - ל"ג)

מסופר על אברך אחד שהיה סמוך על שולחן חותנו, ששאל את הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור זיע"א בעל "חדושי הרי"ם" אם כדאי שבעודנו

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:17 ת"א: 5:18 ר"ת: 5:56

תולדות

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:03 ת"א: 4:17

מעשה שהיה

מסר נפשו למען קיום מצוה, אדם מישראל ויתר על כל העושר הרב הצפוי לו, ונשאר חסר כל, וזאת כדי להחיות נפשות אומללות. החליטו בבית דין של מעלה, כי אדם שכזה זכאי למתנה חשובה ביותר בעבור מעשהו הגדול והאצילי.

שמע זאת השטן ובא לפני בית דין של מעלה ואמר: "לכל הצדיקים בטרם ניתנה להם מתנה מן השמים, ניתן להם נסיון, לכן עלי לרדת ולנסות את האיש הזה, והיה אם יעמוד בנסיון, יוכה במתנה שהוחלט לתת לו". שמע זאת אליהו הנביא זכור לטוב ואמר: "אם אמנם יש הכרח בנסיון, ארד אני ואנסה את האיש, שכן עלול השטן להעמידו בנסיונות קשים שבהם לא יוכל לעמוד, ועלול להיכשל חלילה". ואכן הסכימו בבית דין של מעלה, כי אליהו הנביא ירד ויעמיד את המוכסן בנסיון.

ומה עשה המוכסן, לאחר שנתן את כספו לאלמנה, והוא עצמו נותר חסר כל? בלבו גמלה החלטה לצאת ולנדוד בדרכים, מעיר לעיר ומעירה לעירה, "אולי יחוס עלי ה' יתברך, וישלח לי בדרך זו הצלחה" קיווה היהודי. הוא יצא לדרך, צעד וצעד, עד אשר עם ערוב היום התקרב לפאתי עיר כלשהי, כשירדה האפלה, נכנס לעיר, ולהיכן פונה יהודי בהגיעו לעיר זרה? כמובן, אל בית הכנסת, אך בטרם נכנס לבית הכנסת, גמר אומר בלבו, שלא יבקש מאיש לחם לאכול ומקום ללון בו, וזאת למרות שעיף ויגע היה מעמל הדרך, ובמשך היום כולו לא בא דבר מאכל לפיו.

כשהחלטתו נחושה, נכנס אל בית הכנסת, נטל ספר בידו, ישב בצד והחל ללמוד מתוכו, שקוע היה בלימודו, ולפתע ניגש אליו יהודי זקן, הרים את עיניו וראה, כי הזקן שלפניו אדם נכבד ונשוא פנים. "שלום עליך ר' יהודי", ברכו הזקן, "מנין אתה, ומה מעשיך בעירנו?" שאל היהודי הזקן. סיפר לו האורח מנין בא, והשנים החלו מגלגלים בשיחה, עוברים מענין לענין, תוך כדי דברים סיפר האורח על המאורע האחרון שארע לו בעירתו.

נפעם הקשיב הזקן לסיפורו של היהודי האורח, וכשסיים הלה את דבריו, אמר לו: "יש לי הצעה בעבורך". פניו של האורח גילו התעניינות מרובה, והזקן המשיך: "ברוך ה', עשיר הנני ורכוש רב לי, הצעתי היא: אתן לך מכספי סכום כסף שממנו תוכל לפרנס את משפחתך כל ימי חיך, אבל בתמורה עליך למכור לי את זכות המצוה שעשית עם האלמנה והיתומים שבעיירתך. בטוח אני שאודות לכסף שאתן לך בוודאי תצליח, בעזרת ה', להתבסס, ואז תוכל לקיים עוד מצוות רבות כגון זו!"

לידתו של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א

(ליומא דהילולא ל' מרחשון)

מסופר על מוכסן יהודי שגר באחד הכפרים, את פרנסתו מצא בכבוד, ואף זכה לחיבתו של הפריץ, אדון הכפר, רק דבר אחד היה חסר לו למוכסן: הוא ואשתו לא זכו להיפקד בבנים, ועל כך היה צערם גדול.

באחד הימים בא אליו הפריץ ואמר לו: עומד אני לעקור למדינה אחרת, ועל כן עלי למכור את כל רכושי, ומכיון שמצאת חן בעיני ומכיר אני אותך כאדם ישר ונאמן, אהיה מוכן למכור לך את כל אדמתי ונכסי תמורת עשירית משוויים האמיתי. אך זאת - אך ורק בתנאי אחד, עליך לשלם לי את כל הסכום במזומנים בתוך ימים ספורים.

שמע המוכסן את ההצעה ולבו התרחב משמחה, הודמנות שכוו להתעשר פתע פתאום בקלות רבה. אולם שמחתו לא היתה שלמה, הסכום שדרש הפריץ, אף כי היה זה רק עשירית מהערך האמיתי של הרכוש, גם זה לא היה בידו.

לאחר שעזב הפריץ את הבית, פנה המוכסן להתייעץ באשתו, ולאשה היתה עצה: הן יש לנו עצמנו בית, נמכור אותו, כן נמכור גם את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותנו, ואם יחסר לנו מעט כסף להשלמת הסכום הדרוש, ניקח הלוואה מקרובים ומידידים. הסכים בעלה, ומיד נחפו למכור את כל אשר לו, סוף סוף היה בידו הסכום הדרוש, שמח וטוב לב פנה לביתו של הפריץ, לבצע את העסקה.

עודנו צועד בדרך ולאזניו הגיעו קולות בכי ואנחה: "אוי ואבוי, אוי ואבוי". עצר המוכסן, מבקש לדעת מנין בוקעים הקולות, עד מהרה הבחין כי מאחד הבתים שבצד הדרך עולים קולות השבר. פנה לעבר הבית ונכנס פנימה, ומה רואות עיניו? במרכז הבית עומדים אשה ושבעת ילדיה הקטנים וזועקים מרה, על שאביהם נפטר והניח אותם לאנחות בלי מזון ובלי בגד ללבוש.

דמעות נקו בעיניו של המוכסן, מצבם הקשה של האלמנה ושבעת היתומים נגע ללבו, בלי להסס הגיש לאלמנה את סכום הכסף שבידו ואמר לה: "קחי את הכסף הזה וחיי בו את נפשך ונפשות ילדיך. הביטה האלמנה בצרור בכסף שבידה ולא האמינה למראה עיניה, היה זה סכום עתק. בטוחה היתה, שהיהודי הניצב לצידה מהתל בה, ועל כן סירבה לקחת את הכסף. רק משחזר האיש והבטיח, כי הוא נותן לה את הכסף במתנה גמורה, נאותה האשה לקבלו.

מעשהו של האיש עשתה רושם גדל בשמים, אדם מישראל

מישל ונמשל

איזה עשיר השמח בחלקו

אמר הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א: אם ירצה אדם להשיג את המידה של "איזה עשיר השמח בחלקו" גם אם אין לו אלא פת במלח ומים במשורה, ימחיש לעצמו את מצבו ממשל ודוגמה: נגר צריך שיהיו לו כלי עבודתו, ובלעדם אינו יכול לעבוד באומנותו. כלי מלאכתו כוללים פטיש וצבת, מסור, מקדח ומברג ומקצוע, בעזרת מקצוע זה הוא מקציע את העץ ומחליקו, יבוא אדם ויפקיע את המקצוע - והנגר ישבות ממלאכתו ולא יוכל להרויח את לחמו.

מעשה בנגר שלוהה כספים למחייתו והתחייב לפרעם לזמן קצוב, עבר הזמן ולא פרע, בא בעל החוב וירד לנכסיו ונטל את המקצוע במשכון. בא לפניו הנגר, ודמעתו על לחיו, אמר לו: ראה, לווייתי בתקוה שארויח ואפרע את החוב, הדבר לא עלה בידי עד כה, אך עתה קיבלתי עבודה לבצע, וברווחיה אשיב את חובי, ברם אם עיקלת את כלי עבודתי לא אוכל לבצע את העבודה ויבצר ממני להשיב את החוב. הסכים המלווה וירד למרתף הכלים לחפש את המקצוע המעוקל, חיפש ולא מצא, לפתע הודקף ואמר לנגר: ראה, אינני מוצא המקצוע שלך, אבל מצאתי כאן מציאה השווה פי מאה, מכונה עדינה לליטוש יהלומים. התחנן הנגר: המשיך בחיפושך ומצא את המקצוע שלי, אמר המלווה, כמה מגוחך, המקצוע שלך שווה כמה פרוטות, ומכונה זו שווה הון, ובעיקרון, שתיהן עושות מלאכה זהה, מחליקות ומשייפות. "אמת ויציב", הודה הנגר, אך מה אעשה ומכונת ליטוש היהלומים יקרה וחשובה ככל שתהיה לא תתאים למלאכתי, לשיוף נסרים.

והנמשל: הן מובן הוא. הקב"ה "אלוקי הרוחות לכל בשר" הוא לבדו יודע מה מטרתה של כל נפש בעולם, מה ייעודה ונסיונותיה, ובמה תרוויח את שכרה הנצחי, המדרש אומר: "אין לך אדם שאין הקב"ה מנסה אותו", יש שנסיונו בעוני ויש שנסיונו בעושר, יש שנסיונו ביסורים ויש שנסיונו אם יבעט חלילה מתוך חיי שלוה, כל אחד כפי שורש נשמתו ולפי התיקון הנצרך לו, ואם היו נותנים לו את שדה נסיונו של הזולת, אף שנראה הוא כטוב ומשובח, יהא עבורו כמלטשה היקרה בידי הנגר.

ברגע הראשון נדמה היה לו, לאורח, שהוא חולם, הנה זימן לו הקב"ה סיוע כה מהיר, כמעט פצה את פיו לומר: "אני מסכים", אך כהרף עין חלפה מחשבה אחרת במוחו, והוא שמע את עצמו אומר: "לא אוכל להסכים להצעה, אם ה' יתברך זיכני לקיים מצוה כה חשובה מתוך מסירות נפש של ממש, לא אסכים למכור את מצותי זו בעד כל הון שבעולם.

אם כן, ניסה הזקן לשנות את הצעתו, "מכור נא לי מחצית מהמצוה שלך ותמורת זאת מוכן אני להעניק לך מחצית מכל הכסף שברשותי. גם להצעה הזאת סירב האורח, "אינני מסכים למכור מחצית ממצוותי" אמר בפסקנות. הזקן לא התייאש, "אנא", הפציר, "מכור נא לי חלק כלשהו מהמצוה שלך, ואפילו רק מאית ממנה, אל תדאג, אשלם לך בעבור זה כאילו מכרת לי מצוה שלמה". "לא! לא!" ענה האורח. "אינני מוכן למכור אפילו שמץ מהמצוה, בשום פנים ואופן לא אמכור ואינני חפץ לשמוע עוד את הצעותיך!".

בוה הרגע קרב אליו הזקן ועל פניו חיוך. "דע לך", כך אמר, כי אני הוא אליהו הנביא, מן השמים נשלחתי להעמידך בנסיון, ואתה, לא רק שזכית לקיים מצוה כה חשובה, אלא עמדת בנסיון בשלמות, וסירבת למכור אפילו חלק קטן ממצותך. האורח נעץ בזקן הניצב לפניו עיניים משתוממות, אך הזקן המשיך בדבריו: הודות למצוה שקיימת, ובזכות זה שעמדת בנסיון, תוכל לבחור לך אחד משלושת הדברים הללו: אריכות ימים לך ולאשתך, עושר והצלחה מרובים, או שמה ברצונך בבן, שיהיה צדיק וקדוש. בלי להסס השיב האיש: בוחר אני בבן זכר, עד היום לא זכינו אשתי ואני להיפקד בבנים, ומה בצע לנו באריכות ימים או בעושר כשאין לנו בנים?. והזקן הלא הוא אליהו הנביא אמר: ובכן, בעזר ה' יולד לכם בן צדיק וקדוש, אשר יאיר את העולם בתורתו וביראתו, אולם הדבר יתקיים בתנאי אחד: עליך ועל אשתך להיות נעים ונדים בגלות כל ימי חייכם. לאחר שנמלך האיש באשתו הסכימו שניהם לקבל את עול הגלות.

לא ארכו הימים ובן נולד ליהודי ולאשתו, שמו של הבן נקרא "מנחם", לאמר: זה ינחמנו, ואותו מנחם אינו אלא הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א שהאיר את העולם בתורתו ובצדקותו.

צין אדם לחברו

איזו תועלת צמחה לך מהליכתך לגלות במשך זמן כה רב, אם עדיין קיים אצלך הבדל בין בנך לבין בן של יהודי אחר

מסופר: הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, שב פעם לביתו לאחר זמן רב של שהות בגלות בעיירות שונות, שכן זו היתה דרכו בעבודת הקודש. כשעמד הרבי במבוא העיר, שמע שני אנשים אומרים איש לרעהו: "הילד אלעזר חולה מסוכן הוא."

"מצבו כבי רע" - נענה השני ונאנח. לר' אלימלך היה בן בשם אלעזר. חשב שמדברים הם אודות בנו, ונבהל מאד. התחיל ללכת במהירות רבה לכוון ביתו, כשכולו דאגה וחרדה לילד. תוך כדי הליכה פגש אנשים נוספים מבני עירו, והתברר לו כי אלעזר החולה אינו בנו, כי אם בנו של הבלן המקומי. נחה מעט דעתו של ר' אלימלך, אבל מיד התנוצצו בקרבו רגשות חרטה ובושה. התחיל להתאונן ולנזוף בעצמו: "איזו תועלת צמחה לך מהליכתך לגלות במשך זמן כה רב, אם עדיין קיים אצלך הבדל בין בנך לבין בן של יהודי אחר?" החליט מיד לשוב שנית לגלות.

הבטחתי קודם לאחר

מסופר על נכדתו של הגאון ר' יעקב קמיניצקי זיע"א שהגיעה לפרקה. ומישהו העלה שמו של בחור מצטיין מהישיבה. שאלו

בעצת הסב הגדול, והרעיון מצא חן בעיניו, הוא לא פסק מלהלל את הבחור. הציעו איפוא שהסב ישוחח עם הבחור בנידון. "איני יכול", אמר, "הבטחתי למישהו להציע לבחור שידוך אחר. אקיים איפוא את הבטחתי. לאחר מכן נראה". בני המשפחה ידעו, כי כאשר מציע הסב שידוך לבחור, אינו מציע סתם כך. מלבד העובדה שבעצם הצעתו של ראש הישיבה יש משום המלצה חמה, הריהו טורח בדבר, מייעץ ומדריך. ביקשו ממנו איפוא שימלא את אבטחתו באיפוק, יסתפק בהצעה. אין הוא חייב לעודד ולשכנע, כשההצעה הבאה היא נכדתו שלו. אבל הוא סירב. "להיפך", אמר, "עלי לנסות בכל כוחי..."

זהירות על הזמן של הזולת

מפאת המחסור ששרר בימי המלחמה בשנת תש"ח, הנהיגו בארץ חלוקה של נפט ע"פ תור. פעם ירדה הרבנית, אשתו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זיע"א ונעמדה בתור הארוך. המוכר הבחין בה ומתוך דרך ארץ כלפיה, קרא לה לעמוד בראש התור. משראה רבי איסר זלמן שאשתו שבה לאחר זמן קצר, שאלה והתברר לו שקיבלה נפט בלי תור. "זו גניבה, גזל זמנם של אחרים", אמר לה. "לכי מייד, החזירי את הנפט ועמדי בתור כמו כולם."

הילולא דצדקיא

שבת קודש ער"ח כסלו
הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב ב"ר יהודה לייב (תר"ז)
יום ראשון א' כסלו
רבי שלום שכנא מלובלין ב"ר יוסף (שי"ט)
רבי יוסף שמואל אב"ד פפ"ד (מסורת הש"ס) ב"ר צבי הירש (תס"ד)
הרה"ק רבי יצחק ב"ר שמואל (פחד יצחק תקי"ז)
יום שני ב' כסלו
הרה"ק רבי שמעריל מווערחובקה (תלמיד הבעש"ט (תקל"ז)
הרה"ק רבי משולם פייביש מזאבריו ב"ר אהרן משה (תקנ"ה)
הרה"ק רבי משולם פייביש הלוי (יושר דברי אמת) ב"ר אהרן משה
הרה"ק רבי ישראל יצחק מראדישיץ ב"ר דוב בער (תרי"ח)
הרה"ק רבי עקיבא סופר (דעת סופר) ב"ר שמחה בונים (תש"ך)
יום רביעי ד' כסלו
הרה"ק יעקב דוב מאמינינוב ב"ר ישראל יצחק מווארק (תרל"ז)
יום חמישי ה' כסלו
רבי שמואל אליעזר ב"ר יהודה הלוי (המהרש"א - שצ"ב)
הרה"ק רבי אשר אנשיל הלוי אב"ד טשענגער (מנחת אשר) ב"ר שמואל (תרל"ד)
הרה"ק רבי ברוך בער ליבוביץ ב"ר שמואל דוד (ת"ש)
יום שישי ו' כסלו
הרה"ק רבי יחזקאל שרגא מסטראפקוב ב"ר ישכר דוב - תשנ"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אדוך" ולפרסם יוסף הדר"ס על המצוות.

הכנת מאכל ביצה עם בצל בשבת (א)
הנה בהכנת מאכל ביצה עם בצל בשבת, אפשר להיכשל ח"ו בכמה איסורים, ולכן נסכם כאן בס"ד מספרי הפוסקים, האיך צריך להכין זאת.
א) יזהר לקלף את הבצלים ואת הביצים תוך חצי שעה שמתחיל הסעודה, ולא קודם לכן. (שו"ע או"ח סימן שכ"א סעיף י"ט ברמ"א)
ב) המחמיר לקלוף את הבצלים מערב שבת, תבוא עליו ברכה. (שו"ת באר משה ח"א סימן ל"ח)
ג) יתן שמן בקערה לפני הביצים והבצלים משום לש, (פסקי תשובות סימן שכ"א אות ו'). ויש שסוברים שעיקר הקפידא הוא רק שיתן השמן לפני נתינת המלח. (וע"ע בספר "עם מקדשי שביעי" חלק א' עמוד קל"ה באריכות).